

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. IV. Modus loquendi per intellectum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

naturaliter tunc prabere concursum, & cum ad actum, quo signum illud in alio productum videat, seu quod idem est, vocem ejus audiat, determinare.

VIII. Locutione per characteres facile ostenditur quo pacto Angelus nisi inter se possit agurvo-catione.

In hac sententiâ salvatur facile quomodo possit unus Angelus alium decipere, & æquivocationibus uti, aut etiam mentiri, quod difficile videtur universim in eorum republicâ negare, si essent in viâ, aut in purâ naturâ constituti, formando scilicet characteres significantes eum aliquid judicare, quod tamen verè non judicat, sicut homines scripto, aut voce ore prolata, sicque aliud potest Angelus signis alteri, aliud mente sibi loqui.

SECTIO TERTIA.

Dua alia via explicandi locutionem Angelicam.

I. Non satisfactis, quod dicunt aliqui Angelos loqui, dicendo tantum se hoc vel illud concipere.

PATER Vasquez Disp. III. num. 65. Arrubal, dub. 171. & alii nonnulli Angelum asserunt, non alio modo de rebus loqui, quam dicendo se hoc vel illud mente concipere. Sed contra primò: hic enim non est modus, quo inter se colloqui, etiam homines solent: nec enim dicunt se hoc vel illud concipere, sed rem ita se habere, vel non habere, sicque de rebus ipsis inter se loquuntur. Contra secundò: hac namque ratione quidquid Angelus circa res diceret, non mentiretur, in hac siquidem sententiâ, si diceret mundum fuisse ab æterno, solum diceret se hoc concipere, aut velle id alteri dicere, quod est verum. Alio ergo modo explicari debet locutio Angelica, præsertim ubi de rebus ipsis loquuntur, & non de conceptibus.

II. Dicunt alii loqui Angelum, vel actum intellectus, vel speciem in intellectu alterius producendo.

Scotus itaque in 2. disp. q. 2. duobus modis locutionem Angelicam declarat: Primò ait Angelum loqui alteri, notitiam objecti, quod ipse tunc cognoscit, in ejus intellectu producendo. Secundò intellectui ejus, quem alloquitur, saltem speciem impressam illius objecti imprimendo, per quam ipse deinde actum ejusdem objecti representativum per se elicit: quod etiam docet Suarez hic, lib. 2. cap. 27. & 28. qui tamen vult speciem illam, non à substantiâ vel intellectu Angeli loquentis, sed ab actu ipso intellectus, vel voluntatis, quem manifestare intendit, in intellectu audientis produci.

III. Auditio est actus vitalis, sicque produci debet ab intrinseco.

Neutrum tamen ex his meo judicio satisfacit: non primum, actio enim illa est actus vitalis; ergo naturaliter produci nequit ab extrinseco, quidquid sit de divinâ potentia; ergo Angelus loquens non potest eam efficere in audiente, ita ut hic merè se habeat passivè. Quæ ratio multò magis urget, si actio ipsa ingrediatur rationem formalem actus vitalis: sic enim apertè constat non posse ipsum audire vitaliter, nisi per actum auditus à se productum.

IV. Aliud quoddam productione est de vitalibus, & non vitalibus.

Et per hoc constat, falsum esse quod ad probationem suæ sententiæ asserit Scotus, nempe omne agens in actu primo sufficiens ad producendum effectum; quale, inquit, est intellectus informatus specie respectu intellectiōis, posse effectum illum in quolibet subjecto apto ad eum recipiendum producere. Hoc, inquam, esto plerumque verum sit, falsum tamen est in actibus vitalibus, quippe qui, vitales cum sint, petunt non procedere, saltem naturaliter, nisi ab intrinseco.

V. Non videtur explicatur

Nec etiam satisfacit secundum: nam præterquam quod concedi debeat actio in distans, cum consistat animam divitis allocutam fuisse Abrahamum di-

stantem, actio autem in distans, ne quidem in spiritalibus concedi plerumque solet à philosophis: præter hoc, inquam, est quod non possint hi actus agere ex imperio voluntatis: hic enim operandi modus proprius est solius animæ, vel substantiæ Angelicæ; imperium siquidem movet, non per efficientiam, sed per informationem: unde si actus illi intellectus aut voluntatis producant per se speciem sui in intellectu alterius, producere illam debent necessariò, sicque secreta cordis, & actus quique liberi patebunt omnibus, saltem in sententiâ Suarez, qui posita semel specie ait actum, cujus illa est species, posse connaturaliter cognosci.

Tandem hæc non est propria locutio: quando enim Angelus, aut actus voluntatis speciem aut notitiam sui, vel alterius objecti immediatè in mente producit, manifestatur quidem objectum, non tamen est locutio, hæc siquidem non est immediata manifestatio objecti, sed mediata, per vocem scilicet loquentis, quæ audita seu cognita ducit in cognitionem rei, per eam significata.

SECTIO QUARTA.

Modus loquendi per intellectum.

LOQUI alteri, est per verbum, rem in eo, & per illud significatam alteri manifestare: unde quisquis per sermonem alterius rem aliquam percipit, sermone ipsum & verba ad placitum significant, ut verba externa humana, & signa spiritalia Angelica, Sectione secundâ declarata, sive significant naturaliter, ut verba interna, seu actus intellectus hominum & Angelorum. Et nisi hoc dicatur nulla dari potest fides humana, vel Angelica: hæc enim non est immediata perceptio objecti in se, sed in voce alterius, & ob auctoritatem dicentis. Licet autem, si quis loquatur, & verba ipsius sive externa sive interna aliis innotescant, possint hi vi illorum verborum rem per illa significatam cognoscere, non tamen dicitur quis alicui loqui, nisi sermone suum ad illum aliquo modo dirigat.

Nonnulli itaque, ut Vasquez 1. parte, disp. 211. cap. 11. Tannerus quest. 4. dub. 3. Granada tract. 5. d. 4. & multi ex recentioribus locutionem Angelicam consistere aiunt in cogitatione mentis ad alium directâ, ac proinde tum actum intellectus includit, tum voluntatis, hunc minùs principaliter, per quem scilicet actus intellectus ad alium dirigatur, illum primariò, utpote quo, cum verbum sit & locutio, & loquimur nobis, & hoc vel illud interius affirmamus, cum verò manifestatur, loquimur aliis, & ipsis etiam ea, quæ in mente habemus, variis modis, per modum scilicet imperii, petitionis, aut narrationis simplicis exprimimus, ut latè declarat Vasquez citatus num. 66. & Suarez lib. 2. cap. 28. num. 34. & 35. ubi locutionem Angelicam dividit in practicam & speculativam. Unde per quemcumque actum, quo quis loquitur sibi, potest loqui aliis, si is actus ad illos per voluntatem dirigatur, idque licet iis jam sit aliunde notus.

In hac autem ratione loquendi, inquit, Angeli non possunt inter se mentiri, cum mentiri sit contra mentem ire, seu id alteri affirmare quod quis falsum putat: hoc autem præstare nequit Angelus, si per hujusmodi actum intellectus, & judicium à se dicitum loquatur: sic enim eidem rei assentiretur simul & dissentiret. Quæ ergo demon dicitur

locutio Angelica per productionem speciei in intellectu audientis.

VI. Hæc species productio non est propria locutio.

I. In quo fita sit propria conceptus locutionis.

Ad hoc ut quis alium alloquatur, debet sermone aliam dirigere.

II. Locutionem Angelicam affirmant aliqui, in actu intellectus per voluntatem ad alium directo consistere.

Locutio Angelica speculativa & practica.

III. In locutione per intellectum Angelus non potest mentiri.

dicitur mendax & mendacii pater, intelligi debet in corpore assumpto, quo modo in paradiso mentitus est, & Evam deceptit. Et per hæc sufficienter declaratur hæc via locutionem Angelicam explicandi, ulterius verò suadetur; Sancti Patres, siquidem intellectum Angelorum passim vocant eorum linguam? Videatur Vasquez citatus, ubi varia in hanc rem eorum refert testimonia.

Quaratione dicitur mendax.

IV. Quomodo unus Angelus alium loquentem audiat.

Quoties itaque Angelus alium alloquitur, cogitationemque suam ad eum dirigit, in illius intellectu ad quem loquitur, vel species nova locutionis illius, vel saltem modificatio speciei jam ab initio ei congenite producitur. Per hujus verò speciei receptionem excitatur Angelus connaturaliter, saltem ut plurimum ad audiendum. Unde moraliter loquendo semper audiet, cum ob varias rationes frequentissime ad ea attendat, quæ sunt in sua substantiâ.

V. Pluribus declaratur quo pacto Angeli sese invicem loquentes audiant.

Sicut ergo Angelus videndo novam, vel speciem, vel speciei modificationem aliarum rerum in se productam, cognoscit res externas, quæ in dies contingenter sunt, ita videndo hanc speciem, vel modificationem locutionis alterius, novit aliquem loqui, sicque applicare potest hanc speciem ad audiendum in particulari quid dicat. Quare nonnulli cum Vasquez, Molinâ, Alarcon, & aliis, affirmant, licet actus liberi, quando manifestantur, perdant jus secreti, & per voluntatem illam eos detegendi tollatur eorum velamen, ut ita dicam, ac proinde cognosci possunt, saltem ab eo ad quem diriguntur, affirmant tamen Auctores citati eos tunc non videri clarè & intuitivè, imò nunquam hoc modo cerni asserunt, sed mediâtè tantum, & in alio prius cognito cognosci. Alii nihilominus dicunt, positâ voluntate eos manifestandi, produci in intellectu alterius, ad quem per voluntatem illam diriguntur, claram illorum speciem, vel prioris ab initio modificationem, per quam clarè & immediatè eos cernant.

Affirmant nonnulli alius Angelus liberos cognosci tantum obsecrè, alii clarè.

VI. Angeli non semper sunt in actuali cognitione eorum quæ sciunt in actu primo.

Possunt verò loqui inter se Angeli de iis etiam rebus, quas jam norunt ut diximus, sicut & inter homines contingit. Non semper autem Angeli sunt in actuali eorum omnium cognitione, quæ in actu primo cognoscunt, seu quorum habent species, vel saltem non omnes rationes ad consultationem, seu deliberationem de iis spectantes actu semper considerant. Hic verò loquendi modus usui maximè esse potest, ubi sermo est de rebus supernaturalibus, & iis quarum non habent Angeli species proprias, & intuitivas, sed paulatim acquirunt alienas, & abstractivas; ut dum inter se de futuris contingentibus differunt, & illis de quibus conjecturalem solummodo habent notitiam. Quando autem Angelus quispiam (quod plerumque superioribus tantum contingit respectu inferiorum) mysterium aliquod à Deo per revelationem acceptum, alteri vel hoc vel alio modo proponit, cumque de illo instruit, dicitur illum illuminare.

Quid sit unum Angelum alium illuminare.

SECTIO QUINTA.

Alia quedam de locutione per intellectum.

I. Excitatio ad audiendum quid sit in Angelis.

LOCUTIO itaque secundum modum procedendi sect. præcedente explicatum, est ipse actus intellectus Angelici, connotando actum voluntatis eum ad alterum dirigentem. Excitatio ad audiendum est infusus vel novæ speciei lo-

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

cutionis alterius Angeli, vel speciei prioris modificatio, & aliqua illius advertentia. Auditio denique est illius speciei usus, quando scilicet per eam actum illum seu locutionem, & alterius vocem percipit.

Quod si in illustrationibus quibusdam hic à Deo in hominum animas immisissis isthæc omnia non interveniant, nec subinde fortè distinguatur auditio à locutione, non sequitur hoc, cum sit quid extraordinarium, debere in locutione creaturarum naturali intervenire: sicut etiam licet Deus loquatur interdum per Angelos, Prophetas, & alios suo loco substitutos, atque adeo multifariam multisque modis, hic tamen non est communis modus, quo creaturæ inter se sermocinantur, ac suos sibi invicem conceptus aperiunt, utpote quæ ore ac voce propriâ ut plurimum loquuntur, non alienâ. In visione autem beatâ dicunt multi distingui locutionem ab auditione, eamque aiunt esse ipsam scientiam Dei incretam.

II. In quibusdam illustrationibus hæc omnia non semper interveniunt.

Ex vi ergo hujus locutionis præcisè non percipitur res dicta immediatè, & per speciem claram & intuitivam, sed mediâtè tantum, & in locutione tanquam in medio cognito, sicut in locutione humanâ, ex vi locutionis vel auditionis præcisè non percipitur immediatè res quæ dicitur, sed sola dictio, seu verbum; occasione tamen hujus resultat in audiente alia cognitio, qua percipitur res ipsa quæ dicitur.

III. Ex vi hujus locutionis non percipiuntur res dicta immediatè.

Tandem probabile mihi videtur, quod insinuat Suarez hic, lib. 2. cap. 28. num. 40. nempe sicut est in absolutâ potestate Angeli, ut actus ejus liberi & secreta cordis cognoscantur, si velit, vel non cognoscantur si nolit, & ut unum ex iis cognoscatur, non aliud, ab hoc etiam & non ab illo, sic in illius potestate esse videtur, ut magis vel minus clarè actus aliquis ejus internus ab alio percipiatur, & ut objectum quod actus ille repræsentat, eadem proportionem cognoscatur, & magis etiam vel minus adequatè; & si actus plura repræsentet, aut velit objecta, ut unum percipiatur, non aliud: In hoc quippe situm est perfectum in secreta cordis & actus liberos dominium, quod Angelum in eos habere passim asserunt Theologi. Hic tamen modus inadæquatè manifestandi actum, & objectum per eum repræsentatum, multò facilius intelligitur in locutione per characteres suprâ Sectione secunda declarata.

IV. Angelus ex pleno, quod in actus suos liberos habet dominium, potest, ut non omnino, ita inadæquatè eos repræsentare.

SECTIO SEXTA.

Modus loquendi per voluntatem.

ALTIUS adhuc locutionem Angelicam declarandi restat modus, qui etsi fortè non tam propriè & exactè, si vim vocis spectemus, sit locutio, cum per eum non dirigatur ad alterum actus intellectus, qui est propriè locutio, sed actus voluntatis, in quo hic modus differt à præcedente; per eum tamen declarare invicem suos possunt conceptus, & ad alia quæ subinde in locutione Angelicâ interveniunt, vel saltem intervenire possunt, intelligenda non parum conducit; inter alia namque quo pacto possint demones modo, & Angeli si essent in purâ naturâ, vel in via haberent inter se constitutam rempublicam, ostendit inquam quo modo sese invicem decipere, ac

I. Modus loquendi per voluntatem non est propriè locutio.

Gg

maçair